

מעניני הפרשה

תשובה בגאולת משיח בן יוסף ובגאולת משיח בן דוד.
דבר העורך
מדוע ישראל מסרו נפש על מילה ולא על תפילין.

נבואות ה' לאחרית הימים
סדר הגאולה: א. קיבוץ גלויות. ב. חבלי משיח ג.
תשובה. ד. גאולה שלמה.
כי רצו עבדיך את אבניה
מהר"ל דיסקין ותלמידיו - על שיבת ישראל לארצם

גליון תורני בעניני ארץ הקודש נחלת ה' - גליון 57 עשרת ימי תשובה תשרי תשע"ט

מענינא דיומא

תשובה בגאולת משיח בן יוסף ובגאולת משיח בן דוד

כתוב ב"פרשת התשובה" (דברים ל, א-ב)

"וְהָיָה כִּי יָבֹאוּ עֲלֵיךָ כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הַבְּרָכָה וְהַקְּלָלָה אֲשֶׁר נִתְּמִי לְפָנֶיךָ, וְנִשְׁבַּחְתָּ אֶל לְבָבְךָ בְּכָל הַיּוֹמִים אֲשֶׁר הָיִיתָ ה' אֱלֹהֶיךָ שְׂמֹחַ: וְשָׁבַת עַד ה' אֱלֹהֶיךָ וְשָׁמַעְתָּ בְּקוֹל כָּל אֲשֶׁר אֲנֹכִי מְצַוֶּה הַיּוֹם אֹתָהּ וּבְנִי וּבְכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ: [ורק אח"כ] וְשָׁב ה' אֶל-לֵהָיָה אֶת שְׂבוּתָהּ וְרָחַמְךָ וְשָׁב וְקִבְּצָה מִכָּל הָעַמִּים אֲשֶׁר הִפִּיצָה ה' אֶל-לֵהָיָה שְׂמֹחַ"
מבואר שבתחילה יעשו תשובה, ואח"כ תהיה גאולת "קיבוץ גלויות".

וצריך ביאור, שכנגד זה בהמשך הפרשה משמע להיפוך: שבתחילה יתקבצו לארץ ישראל, ואח"כ יעשו תשובה. וכפי שממשיך הכתוב (פטוקים ז-ד):

"אם יִהְיֶה נִדְחָךְ בְּקִצְהָ הַשָּׂמַיִם מִשָּׁם יִקְבְּצֶה ה' אֱלֹהֶיךָ וּמִשָּׁם יִקְרָךְ: וְהִבְיָאָה ה' אֶל-לֵהָיָה אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר יִרְשׁוּ אֲבֹתֶיךָ וְיִרְשָׁתָהּ... [ורק אח"כ] וּמַל ה' אֶל-לֵהָיָה אֶת לְבָבְךָ וְאֶת לִבְךָ וְרָעַד לְאֶהְבָה אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ לְמַעַן חַיֶּה... וְאִתָּה תֵּשׁוּב וְשָׁמַעְתָּ בְּקוֹל ה' וְעָשִׂיתָ אֶת כָּל מִצְוֹתָיו... כִּי תִשְׁמַע בְּקוֹל ה' אֱלֹהֶיךָ לְשִׁמְרַת מִצְוֹתָיו וְחֻקֵּיהֶם... כִּי תֵשׁוּב אֶל ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ."
◆◆◆

ב"גאולת בעתה"

'וְהִבְיָאָה ה' אֶלֶיךָ אֶל הָאָרֶץ' - ואח"כ - 'וְאִתָּה תֵּשׁוּב וְשָׁמַעְתָּ בְּקוֹל ה''

ומיישב פה שלישי להגר"א - הגאון רבי יצחק אייזיק חבר זיע"א "ישם לחק", לזכר לזכר פסוקים, אורח ז' עמוד קט, עפ"י מה שכתוב (ושעיהו ס, כג) "אֲנִי ה' בְּעֵתָה אֲחִישְׁנָה", ואמרו חז"ל (פסוקים לז, א): "זכו - אחישנה, לא זכו - בעתה".

כלומר, מבאר ר' יצחק אייזיק חבר, בוודאי בין ב"זכו אחישנה", ובין ב"לא זכו בעתה" - צריך תשובה בשביל לזכות לגאולה, אמנם ישנם שני חילוקים ביניהם:

א. שב"זכו אחישנה" - הגאולה באה ע"י תשובה רצונית מאהבה - שעם ישראל מתעוררים מעצמם לעשות תשובה, שאז הם נגאלים גם קודם הקץ האחרון, ועל זה נאמר "זכו אחישנה".

וב"לא זכו בעתה" - הגאולה באה ע"י תשובה הכרחית - שאם מגיע הקץ האחרון ועדיין ח"ו לא יעשו תשובה מעצמם - "אז יצטרך הוא יתברך לעורר ישראל בתשובה ע"י יסורים גדולים וחבלי משיח וצירוף אחר צירוף...".

ב. שב"זכו אחישנה" - התשובה קודמת ל"קיבוץ גלויות".
וב"לא זכו - בעתה" - מכיון שהגיע הקץ האחרון, בתחילה הקב"ה מקבץ הגלויות אפילו שעדיין לא עשו תשובה, ורק לאחר שנתקבצו הגלויות, הקב"ה מכריחם לעשות תשובה, ואז הגאולה נשלמת בכל יעודי הנביאים שנתנבאו על הטוב והניסים שיהיו בימות משיח בן דוד.

◆
ובזה מיישב הגאון רבי יצחק אייזיק חבר את הקושיא הנ"ל ב"פרשת התשובה", שתחילת הפרשה מדבר כלפי "זכו אחישנה" - ולכן התשובה קודמת לגאולה, והמשך הפרשה מדבר ב"לא זכו בעתה" - שמכיון שהגיע הקץ האחרון, כשיכול אין ברירה לפני השי"ת, אלא קודם הוא מקבצם לארץ ישראל, ואח"כ הוא מכריחם לעשות תשובה.

ונביא את לשונו של הגרי"א ח:

"והמשכיל לדקדק בדברי קודש אלה, יראה לעיין היאך רמז הכתוב כאן - ענין ההפרש הגדול שבין ערכי ב' הגאולות האלו [אחישנה ובעתה], והוא: שאם ישראל ישוּבו מעצמם בלא 'אתערותא דלעילא' תחילה - אז התשובה יקדם לגאולה, מאחר שעדיין לא הגיע זמנו האחרון, רק ישראל ממעשיהם הטובים ובתשובתם הגמורה יעוררו הגאולה למעלה, ולכן 'וְהָיָה כִּי יָבֹאוּ וְנִשְׁבַּחְתָּ אֶל לְבָבְךָ וּשְׂמַחְתָּ עַד ה' אֱלֹהֶיךָ' - והיינו תשובה מאהבה, שמגעת עד כסא הכבוד, כמאמר רז"ל שם (יומא פ, א), וז"ש שם 'וְשָׁמַעְתָּ בְּקוֹל לְבָבְךָ' - והיינו מאהבה, ולכן [בתחילה כתוב: 'וְשָׁבַת עַד ה' אֱלֹהֶיךָ, [ורק] אח"כ 'וְשָׁב וּקְבָצָה'.

ואח"כ מדבר ממדרגה שניה, שהוא 'בעיתה' ח"ו - כשלא יהיו זכאין, שאז יתאחר זמן הגאולה לאורך ימים, עד אשר 'וְהָיָה נִדְחָךְ בְּקִצְהָ הַשָּׁמַיִם' וכו', ואז כשיגיע זמן הקץ [גאולה] - יקדם התעוררות הגאולה לתשובת ישראל מדרכיהם, כי אורות הגאולה ינוצצו מקודם - לצד הזמן המיוחד לכם [מכיון שהגיע הקץ האחרון], ואח"כ יצטרך כשיכול הוא יתברך לעורר ישראל לתשובה [ולכן בתחילה כתוב: 'וְהִבְיָאָה ה' אֶלֶיךָ אֶל הָאָרֶץ, [ורק אח"כ]: 'וּמַל ה' אֶל-לֵהָיָה אֶת לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ', ולא הזכיר כאן 'בכל לבבך ובכל נפשך', כי התשובה הזאת לא תהיה מאהבה, אלא ע"י

דבר העורך

בימים אלו, עשרת ימי תשובה, שבהם נאמר 'דרשו ה' בהמצאו', עוסקים כלל ישראל במצוות היום, 'לפני ה' תטהרו'.
מבואר ברמח"ל (אגרות ממח"ל אגרת מג) שכל העבודה שלנו לאחר חטא אדם הראשון, תכליתה היא - המשיח, דהיינו תיקון חטא עץ הדעת, והעליה לעץ החיים, וזה לשונו:

מי [אשר] עמד בסוד ה' וידע אורחותיו, ידע באמת, שסוף כל המאורעות ישראל וכללותם - תרין משחיין... אף כי כל העבודה וכל גלגולי העולם אחר חטא אדם הם, ותיקונו - המשיח. על כן מעטים יהיו הדרושים - אשר או לא יתחילו מאדם, או לא יגמרו במשיח.
וממילא, התשובה שהיא שורש כל התשובות - היא להתקרב צעד אחר צעד לעץ החיים. ונרחיב בדברים בס"ד.

*

חז"ל אומרים (סנה קל, א):

'תניא, רבי שמעון בן אלעזר אומר: כל מצוה שמסרו ישראל עצמן עליהם למיתה בשעת גזרת המלכות, כגון עבודת כוכבים ומילה - עדיין היא מוחזקת בידם, וכל מצוה שלא מסרו ישראל עצמן עליה למיתה בשעת גזרת המלכות, כגון תפילין - עדיין היא מרופה בידם'.

וצריך להבין, מהו המאפיין המיוחד של 'מילה' - שחז"ל נקטו אותה כדוגמה לכל המצוות שמסרו נפש עליהם, ומה המאפיין המיוחד של מצוות 'תפילין' - שחז"ל נקטו אותה כדוגמה לכל המצוות שעדיין לא מסרו נפש עליהם.

*

כדי לבאר את זה, נביא את תוכן דברי הרמח"ל בכמה מקומות (ואלי נמוס עמוד כט-לא). ועיי' עמוד קל - 'תפילות ממח"ל, סנה. - ועיין גליון 53 'מענינא דיומא':

כאשר אדם הראשון נכנס לגן עדן צוה אותו הקדוש ברוך הוא לאכול מעץ החיים, ומעץ הדעת לא לאכול. האכילה מעץ החיים והאכילה מעץ הדעת הם שני סוגי עבודות ה'.

הרמח"ל כותב (אגרות ממח"ל אגרת פט):

'כי שני מיני אהבה יש, אהבת הקדוש ברוך הוא, ואהבת השכינה. אהבת הקב"ה היא הנמצאת בכל חסידי ישראל השומרים משמרת אלוהיהם באמת וחרדים על כל דבר מצוה, סור מרע ועשה טוב. אך אהבת השכינה היא החפץ והתשוקה לתקן השכינה תיקון ממש על פי סדריה ומדריגות בנינה, וזה הנבחר לה' אשר בזה שובחו כל איתני עולם, וההפירש בין קמאי לבתרא... כי זה כל האדם, להיות עבודתו באהבת השכינה נוסף על אהבת הקב"ה'.

כלומר, תר"ג המצוות אשר בידינו - הם עבודת תיקון 'עץ הדעת טוב ורע' שנגזר עלינו לתקן, לאחר שאדם הראשון חטא. ואע"פ שמלכתחילה הקב"ה ציווה על האדם שלא יתעסק עם עץ הדעת טוב ורע, אך לאחר שהאדם חטא - מעתה ניתן לו בהכרח מה שרצה בבחירה, והוא צריך לעמול ולתקן את עץ הדעת טוב ורע, ע"י טורח התר"ג מצוות.

מאידך, עבודות שמוגדרות במיוחד כ'תיקון השכינה' [להלן יתבאר מה הם עבודות אלו] - הם 'עבודת עץ החיים', כי כאשר מתקנים את השכינה היא עולה להתחבר עם עץ החיים, ומעלה אותנו בעקבותיה אל עץ החיים. והם נקראים 'עבודת הגאולה'. (עיין זו"ק בנאשית מה, ב; בלק פסח, ב; תפילות לכמח"ל ק).

*

והנה התפילין שבראש - מסמלים את 'עץ החיים', הן משום שהראש הוא הגבוה מכל הגוף, וכן עץ החיים גבוה מעל עץ הדעת. והן משום שהתפילין הם על מוח החכמה שבראש, שהוא מקור החיות של האדם, וכמו שכתוב (קבלת ז, יג) 'החכמה תחיה בעליה' [החכם בגימטריא חיים]. ולכן אמרו (מנחות מז, א): 'ואמר ר"ל: כל המניח תפילין מאריך ימים' [שער הכוונות] לזוסי תפילין לזכר (ג).

ולכן מבואר בדברי חז"ל שמצוות תפילין שייכת במיוחד לגאולה, וכמו שאמרו (תיקוני זוסי, תיקון ו מתיקונים לחוונים):

'קול צפיר נשאו קול יחדו ירגנו, כי עין בעין יראו בשוב ה' ציון - באותו זמן [של הגאולה] הקדוש ברוך הוא משבח אותה 'ראשך עליך ככרמל' - זה תפילין של ראש...'

ואילו שאר גופו של האדם, וברית מילה שהוא ראש הגויה, מסמל את עבודת תיקון 'עץ הדעת טוב ורע', שהעבודה היא להפריד את הרע מהטוב, וכן מצוות מילה היא להפריד את הערלה שהיא הרע - מהטוב. וכמ"ש הרמח"ל (אגרות ממח"ל ולכל, עמוד מ): 'שעדיין צריך התיקון של עץ הדעת טוב ורע - שהוא בסוד היסוד [ברית מילה] להעביר ממנו הערלה, וממילא ברית מילה - מסמל את 'עבודת הגלות'.

במגילת רות (ג, ח-ט) כתוב, שרות ביקשה מבוועז: **'פרשת קנפך על אמתך כי גאל אתה'**. וענה לה בוועז: **'נעמתה פי אמןם כי גאל אנכי, וגם יש גאל קרוב ממני: ליני הלילה והנה בבקר, אם יגאלך טוב יגאל, ואם לא יחפץ לגאלך וגאלתיך אנכי, סי ה', שכבי עד הבקר'**.

וביארנו חז"ל (תיקוני זוהר תכ"א, דף ג, ט):

"אם יגאלך טוב יגאל - אם יעשה בך ישראל מעשים טובים... ואם לא יעשו בך מעשים טובים - וגאלתיך אנכי".

וביאר הגר"א (ספ דף נו, א מפני הגר"א): "אם יגאלך טוב, וכמ"ש "זכו אחישנה", ואם לאו "עד הבקר" קץ האחרון שהוא בחסד ולא בזכות, והוא בעתה".

כלומר, אם לא יעשו מעשים טובים, ויהיו במצב של "לא זכו" – כנסת ישראל תצטרך להמתין עד הבקר, דהיינו הקץ האחרון, וזאת "בעתה", ואז הגואל יגאלנה.

ואמנם במצב זה הגאולה באה בדין ובסודיים, וכדלהלן:

בוועז – משיח בן יוסף

פלוגי אלמוני – משיח בן דוד

בוזרה חדש רות (חלק ג' עמוד סקל כסולת "מתוק מדבש") מבואר, שבועז – הוא משיח בן יוסף, ופלוגי אלמוני הנקרא "טוב" – הוא משיח בן דוד, אשר עליו אמר בוועז "וגם יש גאל קרוב ממני" – יותר קרוב לגאלה. קרוב הרבה לעולם הבא, והיינו העליון".

כלומר, משיח בן יוסף הוא מצד הדין – שהוא השמאל של הקדושה, ומשיח בן דוד הוא מצד החסד – שהוא הימין של הקדושה (ענין זו"ס משפטים קה, א; כהנולדות, קנ"ג).

ואמר לה בוועז: **"אם יגאלך טוב יגאל - אם יעשה בך ישראל מעשים טובים.."** – שאם תהיה לה זכות – משיח בן דוד יתחבר למשיח בן יוסף, וזה יגרום: א]. שהגאולה תבא קודם הקץ האחרון. ב]. ובאופן של חסד ללא יסורים, כי משיח בן דוד ישפיע את שפע החסד שלו.

אמנם **"אם לא יעשו בך מעשים טובים - וגאלתיך אנכי"** – שבועז שהוא משיח בן יוסף יגאלנה לבדו, ללא חיבור עם משיח בן דוד. ואז, שהגאולה באה רק מצד משיח בן

נבואות ה' לאחרית הימים

"שכבי עד הבקר"

["הבקר - קץ האחרון שהוא בחסד ולא בזכות"].

יוסף, שהוא צד הדין, יש את שתי החסרונות:

א]. שלא יגאלנה אלא בקץ האחרון של משיח בן יוסף.

ב]. שהגאולה באה בדין ובסודיים (ענין זו"ס רות עמוד קנ"ג – קנ"ד – עמוד תקל"ב – "אלוהים נחמ"ל" רות עמוד קנ"ג – קנ"ד – "תיקונים חסדים" לרמח"ל, סוף תיקון ל"ג – צילומי אגרות

לסג"ר בככות נז, א).

משיח בן יוסף גואל – גם כש"השיב אחר ימינו"

אח"כ כתוב (רות ד, ט-ו) שבועז שהוא **"משיח בן יוסף"** מבקש מפלוני אלמוני שהוא **"משיח בן דוד"** שיתחבר אליו וכנ"ל, אמנם אומר לו משיח בן דוד:

"ויאמר הגאל לא אוכל לגאל לי פן אשחית את נחלתי, גאל לך אתה את גאלתי פי לא אוכל לגאל".

וביארנו חז"ל (זוהר חלק טו ע"א):

"מקאן ששני משיחים הם, גואל קרוב וגואל רחוק. גואל קרוב מצד הימין [= משיח בן דוד]. גואל רחוק זה משיח בן יוסף, וזהו המשיח שבא ראשון.

לא אוכל לגאל לי - שיקרי הימין שהוא לאחור, שפתיב (אכ"כ) "השיב אחר ימינו".

וביאר הגר"א חבר זיע"א ("אפיקי ים" ענת קה, ד"ה פ"א כפופה) שאין ישראל עושין רצונו של מקום (וענין נחומא בשלח, טו). ולכן משיח בן דוד אינו יכול לגאול.

אמנם משיח בן דוד אומר למשיח בן יוסף:

"גאל לך אתה את גאלתי. שיקרי משיח בן יוסף בא וגאל הראשון".

כלומר, גם במצב זה שאין ישראל עושין רצונו של מקום – משיח בן יוסף מתחיל את גאולתו, שהיא קיבוץ גלויות (וכדכני הגר"א חכ סבוכו "במענינא דיומא"). וא"כ הקיבוץ גלויות הוא גם כשאין ישראל עושין רצונו של מקום.

"אמר בך" (כשמגיע הקץ האחרון של ימות משיח בן דוד – הקב"ה יכריח את ישראל לעשות תשובה שלימה, ואז) מתעורר הימין הגנוז, שהוא גנוז לשני הצדדים הקלו, צדיק

[משיח בן יוסף] וצדק [משיח בן דוד]... וקנה יקומו ויתבררו [שני המשיחים] בתשוקה בגנינה, לעשות תולדות ופרות בעולם [נשמות חדשות של הגאולה], וקץ ימין ה' רוממה" (שהוא הגאולה השלימה שבאה ברחמים גדולים).

בתחילה "קיבוץ גלויות" – אח"כ "חבלי משיח" – ואח"כ תשובה

ומאותם קולות שהיא נותנת, שיהם שבעים, פנגד שבעים תבות של יענך ה' ביום צרה, נפתח רחמי... להוליד שני משיחים".

הרי לפנינו שהוזהר כרך יחידיו ג' דברים – שהם באים ביחד באותו הזמן:

א]. צרות עקבא דמשיחא שנשנו במשנה סוף מסכת סוטה ["אנשי סיל וסוכבו" וכו' עד "והיו ב'קרא"].

ב]. חבלי משיח [ההקבלים והדקקים של הצדיקים...]. שהם באים לאחר שישראל חוזרים מגלותם. וכנ"ל בתיקונים חסדים לרמח"ל]

ג]. תחילת הלידה [באותו זמן נפתח להוליד את המשיח...].

ואח"כ חוזרים בתשובה שלימה, ונגאלים בגאולה שלימה ע"י משיח בן דוד.

[את כריכת שלושת הדברים הללו יחד – רואים ג"כ בדברי הרמח"ל ("אלוהי צדק" עמוד כ"א): "ואפרש לך עתה מהו "דרא דמשיחא" – הנה אמרו ר"ל "בעקבא דמשיחא חוצפא יסגא" (סוטה

מט). וענין זה הוא כי בעקבות משיחא יהיו חבלי משיח... וכל הדורות התלים שם [בעקבות של הקדושה] נקראים "דרא דמשיחא" משם, שהוא [המשיח] מתקשר בהם קשר גדול... והנה מצד העקבות באותן הדורות היו ראויין להמצא חבלי משיח".]

הגר"א

"הגלות" – הריון. "חבלי משיח" תחילת לידה

גם בדברי הגר"א, רואים יסוד זה, ש"חבלי משיח" שתפקידם לעורר לתשובה – הם רק לאחר שנסתיימה הגלות, וממילא יוצא, שעם ישראל חוזרים מגלותם עוד לפני שעשו תשובה שלימה:

שהנה כתב הגר"א (זוהר משפטים קיט, ב. ד"ה שחכות):

"ושבעין קלין [שצוותא השכינה בתחילת הגאולה] הן שבעים שנה, והן נקראין חבלי משיח, שכל הגלות דומה להרה שמתקרבת הלידה כל יום, והגאולה דומה ללידה,

כמ"ש [ישעיהו סו] "היוולד גוי כו' כי ילדה ציון כו"'. ... וכשיושבת על המשבר זהו חבלי משיח".

המושג "יושבת על המשבר" – נמצא במסכת שבת (קכ"ט, א), ונתבאר היטב ב"ערוך השולחן" (לונד חיים ס"ג, ד): "ומאמימי נקראת יולדת שמותר לחלל עליה את השבת כשצריכה – משתשב על המשבר, והיינו שאחזקה צירים וחבלים...".

א"כ התמונה ברורה: בתחילה "הריון" – והוא שנות הגלות.

אח"כ "יושבת על המשבר" – והוא שבעים שנה של "חבלי משיח", שאינם נקראים "שנות הגלות", אלא מאז היא כבר נקראת "יולדת בעת לידתה", וכמו שכתב הגר"א בפירושו לזוהר אחרי (סו, ב) על השבעים קולות הללו שהשכינה צועקת בעת חבלי משיח:

"השכינה צועקת כשבעים שנים בתראין על לומדי תורה על דוחק גדול שיהיה להם... רומז אל מה שאמרו (כ"ב ט"ו) דאילה בשעה שכורעת לילד, מכנסת ראשה בין ברכיה וצועקת... "וצועקת בעת לידתה" – הן השבעים שנים הנ"ל. וע"י נשיכת החיווי לתלמידי חכמים בעניות היא יולדת משיח".

[יש להוסיף שני דברים: א. חבלי משיח באים לנער וזהמת הגלות שנשארה על ישראל גם לאחר שחזרו לארץ ישראל. וכמ"ש הרמח"ל ("אלוהי צדק" עמוד כ"ב): "כי חבלי משיח לא היו צריכים, אלא כמו חיבת הקבר הצריך להפריד מן האדם הוהמא שנדבק בו, כן היו צריכים החבלים כדי להפריד מישראל וזהמת הגלות".

ב. מה שנתפלל הרמח"ל, שה' יציל את עם ישראל מ"חבלי משיח" מכה "הנהגת היחוד" ("תפילות נחמ"ל" תפילה ס"ב). – ועיין בגליון 53, סיון תשע"ה, שזה במויחד לעוסקים בספר זוהר שמשריש אמונת הנהגת היחוד, ועי"ז הם כבר זוכים לתשובה וגאולה שלימה].

(וראה עוד בגליון 20 כמזכיר "נבואות ה'" – עקבתא דמשיחא").

זהו ק' פרשת אחרי

בזמן חבלי "עקבתא דמשיחא" – מתחילה לידת המשיח

גם בזהר הקדוש פרשת אחרי אנו רואים, שימי "עקבתא דמשיחא" שיש בהם התדרדרות רוחנית גדולה – הם ימי תחילת הגאולה, דהיינו משיח בן יוסף שמבקץ הגלויות [וכדברי הגר"א יצחק אייזיק חבר (ליקוטי הגר"א) דף נז, ב) שהובאו ב"מענינא דיומא":

"ומשיח בן יוסף הוא תחילה ששל ידו יהיה קיבוץ גלויות, שהוא הגואל הראשון, ולכן אז יתגבר הסטרא אחרא ביותר בעקבות משיחא" (א). וכך אמרו (זוהר חמ"א סו, ב):

"אמר רבנא מתיקנא [הרועה הנאמן], באותו זמן בעלי המשנה... בצער, בגנון ובעני, ואלו הם חבלים, צירים של יולדת, שהיא השכינה, שבה נאמר (משלי כג) ותגל יולדתך. ובאותם ההקבלים תהיה בצער שאלהם..."

ומיד – קול ה' יחולל אצלות... לכלם יהיה חיל פיולדה ממש בדתקים שישפיע דוחקת אותם בכמה נשיכות של יצר הרע, של נחש, שגושף אותם בכמה דחקים.

באותו זמן נפתח [השכינה] להוליד את המשיח, משום ההקבלים והדקקים של הצדיקים... שדחקה אותם השפעה. וזהו שבארתה בעלי המשנה, דור שכן דוד בא, אנשי סיל וסוכבו מעיר לעיר ולא יחוננו, ויבא חטא ופאסוס, ונקמת סופרים מתרח, ותייה האמת נעדרת, והפגן תמן פרנה, והיו ב'קרא".

